

V C
3570

h

h. 2178

Vc
3570

IDEA
BONI PRINCIPIS.

expressa

IN
EDUCATIONE.
PIETATE.
PRUDENTIA.
CLEMENTIA.
MORTE.

SERENISSIMI ET POTENTISSIMI PRIN-
CIPIS AC DOMINI,

DOMINI

JOHANNIS GEORGII

PRIMI,

DUCIS SAXONIÆ, JULIÆ, CLIVIÆ

ET MONTIUM, SACRI ROM. IMPERII AR-

CHIMARSCHALLI, ET IN ELECTORALI COLLEGIO

SENIORIS. LANDGRAVII THURINGIÆ. MARCHIONIS MISNIÆ,
SUPERIORIS ET INFERIORIS LUSATIÆ. BURGRAVII MAG-
DEBURGENSIS, COMITIS IN MARCA ET RA-
VENSBURG. DOMINI IN
RAVENSTEIN.

EREPTI HUMANIS REBUS

POSTRIDIE NONAS OCTOBRES

ANNO AB INCARNATO CHRISTO
M DC LVI.

POSTQUAM ILLIS INTERFUISSET
ANNIS PROPENODUM LXXII.

ET

REMP. GUBERNASSET ANNOS XLV.

Die funerationis, qui erat IV. Februarii.

Anno Christi M DC LVII.

ROGATU UNIVERSITATIS LIPSIENSIS.

Rudi penicillo delineata

PER

JOHANNEM HULSEMANNUM

THEOL. D. PROF. ET PRÆPOSITUM CITICENSEM.

LIPSIÆ,

Typis & Impensis JOHANNIS VVITIGAU.

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page. The text is arranged in several lines and is difficult to decipher due to fading and the texture of the paper.

IDEA BONI PRINCIPIS. I

In hoc à me expectatis, Au-

ditores, ut feralibus lamentis aures vestras op-
pleam, frustra estis. Nolite flere mortuum, qui Na-
turae cursum implevit; deplorate eum, qui egreditur,
nunquam reversurus; qui neque in diebus suis prosperè
egit, neque videbit virum de semine suo, qui sedeat su-
per solium David, aut potestatem ullam habeat in Juda:

castigabat immaturum Judæorum luctum Propheta. *Benedictus* Jerem. XXII. 10.
Dominus Deus Israel, qui dedit hodie sedentem in solio meo, videntibus & inspe- & ult.
ctantibus oculis meis! habebat ex opposito grandævi Davidis ἔπιωί-

τιον, cum hac Epitaphi: Et mortuus est in senectute bona, plenus dierum, 1. Reg. I. 48. c. II. 2.
divitiis, & gloria, & regnavit Salomon Filius Ejus pro eo. 1. Chron. XXIX.

Est sanè non
vulgaris rei jactura, aut parvo æstimandum dispendium, occlu-
di interrogantibus & prudentioris consilii indigis Sapientiæ
Templum: obrigescere manum Imperatoris ad Capulum, Gu-
bernatoris ad clavum, piscatoris ad hamum; & concidere Uni-
versi Romani Imperii Theatrum, vix LXXII. annorum spacio
extructum, & exornatum: At postquam Divina providentia
hæc beneficia noluit esse mortalibus perpetua; etiam longi tem-
poris interusurium singularis beneficentiæ loco habendum me-
ritò est: superiore tamen & longè eminentiore gradu collocan-
dum hoc coeleste donum: quod, uti Bombyces inter subtegmi-
na sua conditi, plures ejus gentis Artifices generant: Ita SERENIS-
SIMUS NESTOR noster intra concham suam se abditurus, Quatuor
filios Nestoridas, *σεμνὸς ἔξ ὀφρῶν*, 1. modestos & sapientes (quo
ellogio Scholiastes Homeri Nelidæ Nestoris relictos septem Fi-
lios decorat) posteritati reliquit, in quibus paterna effigies Chri-
stiano Orbi ab annis jam bene multis relucet.

Parentes super-
sunt in filiis.

Sesostrim Ægypti Regem commendat Herodotus à singu-
lari peritiâ Architectonicâ, quòd Vulcano Templum aliud extruxerit:
intra exuvias, & sub tecto Templi prioris: Et Sidonios Mercatores Cæ-
lius: Quòd navim in navi, per maris falsuginem & fluctus forte jam quassa-
tâ, compingere didicerint: SERENISSIMUS & POTENTISSIMUS DUX ELECTOR
SAXONIÆ JOHANNES GEORGIUS PRIMUS, nativa ingenii so-
lertia, & longo rerû usu exercitus divinâ comprimis benedictio-
ne allucente, tot pietatis & prudentiæ Theatra construxit sub
cortinis scenæ suæ, Quot Serenissimos Filios utriusque sexus: Ne-
potes ac Neptes, Pronepotes & Abnepotes Christiano Orbi de-
dit; dedit autem LXXX. singulos Illustres & admirandos, ab e-
gregio corporis habitu, nativâ morum probitate, pietate in De-
um, fide in subditos: Ut Mechanicum sine exemplo, & Archite-
ctum

Declaratur simili,
Herod. lib. II.

Antiq. L. I. XVIII.
c. 34.

ctum sine pari dixeris, quem tot Illustria Orbis Theatra, Arctōo & Eōo Sole micantia Conditozem & Parentem Suum laudant.

Ampliatur per
dissimile.

Suetonius in Au-
gusto.

Augustus Cæsar publica opera plurima extruxit. Forum cum Æde Martis Ultoris: Templum Apollinis in palatio: Ædem Tonantis Jovis in Capitolio; porticus Livix & Octavix, Cloacas etiam & aquæ ductus: Sed in procreandis filiis ulla laude conspicuis infelix & postremus omnium fuit; suapte damnandus sententiâ: quòd nullâ domesticâ laude filiis præivisset: At Serenissimus Nestor noster ita diffudit opes atque divitias ingenii sui, ut & Ipse prior ac superior in quavis virtute promineat, & Germana Virtutum germina, non Sidonia aut Persica Virtutis simulacra in posteros transfudisse cernatur.

Vivit igitur JOHANNES GEORGIUS, vivit. Vivit in Imperatorum & Regum animis: quos ut ætate & experientia supergressus est omnes; ita nulli eorum non fuit in oculis, quem sibi quisque lucraretur ac devinciret! Vivit in æqualium & Collegarum suorum, sacri Romani Imperii Ducum Electorum & Conservatorum animis, qui ab ore Nestoris hujus sui pependunt, ductuque ipsius Reipublicæ navim ab everfione liberarunt! Vivit in animis & nunquam delenda memoria subditorum; quorum sacra & Lares, vitam ac fortunas, opida & pagos, prædia atque arces glifcente hoc tricennali bello tantâ fide defendit ac propugnavit, ut nec cæspitem hostis abstulerit, nec glebam ab avito prædio defulcârît! Vivit denique in tot vivis imaginibus Serenissimorum Capitem, quæ JOHANNEM GEORGIUM DUCEM ELECTOREM SAXONIÆ, fatorem & parentem suum nuncupant: quavis alia effigie clariora & Illustriora specula, habitantis in se paternæ atque avitæ gloriæ!

Vivit JOHANNES
GEORGIUS
in Filiis.

In hisce Lampadibus non potest deficere oleum honestæ laudis & commemorationis: In hisce Lucernis non potest extingui lumen paterni splendoris, per Universum Orbem diffusi! *Qui docet filium suum, laudabitur in illo, & in medio domesticorum in illo gloriabitur, (inquit Sapiens) Qui docet filium suum, irritabit ad Zelum inimicum suum, & in medio amicorum gloriabitur de illo. Si mortuus fuerit Pater; erit quasi non mortuus: similem enim reliquit post se. In vita sua vidit & latatus est in illo; & in obitu suo non est contristatus, nec confusus coram inimicis suis: Reliquit enim defensorem Domus contra inimicos, & qui Amicis reddat gratiam.*

Sir. XXX.3.4.5.6.

Felicioz Anchise.

Evandrum Arcadiæ Regem introducit Maro ruentem in amplexus Ænéæ, quamprimùm conspexisset Juvenem, Patris ora vultusque referentem:

— — — Ut Te fortissime Teuerûm
Accipio, agnoscoque lubens? (inquit) Ut verba parentis,
Et vocem Anchise magni, vultusq; recorder!

Totum

Totum adeò Anchisen Natus referebat Æneas.

Theodosius M. referebat genus suum in Trajanum Imp. cui & moribus & corpore persimilis fuit, tam vultu quàm incessu, ut vel hac una de causa militum pariter ac civium in se benevolentiam provocaret: usque adeo, ut, cum populus ex veteri formula consuevisset acclamare novis Imperatorum auspiciis: *Ne sis Trajano melior!* nunc publicis vocibus & votis deprecaretur: *Ne quis Theodosio melior Princeps exoriretur, aut expectandus restaret!*

ipsoque Theodosio M. Imp.

Sextus Aurelius Victor, Historix August. scriptor, in Theodosio. Baronius ad Annum CCCXCV. fol. 622.

Quantò beatior ille Princeps, Auditores, cui felicitas hæc in quadruplo obtigit, cui Filii Quatuor, Virtutes paternas certatim æmulantes supersunt? non pueri, non adolescentes & cærei, non qui *adolescens fore adhuc pulsant*, quod de Theodosii Magni filiis Ambrosius loquebatur: Sed ætate proveci & validi, iudicio pariter & experientia confirmati, regendis civibus jam assveti, consilio atque institutis firmi, cui, inquam hæc Lumina lumina sua clausurunt? quid dico clausurunt? paverunt atque delectarunt in vita, & nunc in morte caligantia, transumptâ à Beatissimo Patre nova luce collustrant & collustrabunt?

Ambrosius in funere Theodosii.

Solus *Paradisus* gaudet hoc privilegio, ut in *meditullio ejus scaturiat fluvius*, egrediens de loco voluptatis ad irrigandum hortum, atque inde dividatur in quatuor brachia. At nobis hic non suppetit ad confectionem Allegorias ocium: Dabimus tamen his IV. fluminibus ex horto Eden, sive loco voluptatis ortum suum ducentibus id obsequii, ut ad ductum *B. Lutheri*, de regionibus hisce optime meriti Antistitis, Genium & ingenium JOHANNIS GEORGII PRIMI, veluti fluvium scaturientem è loco voluptatis, ad irrigandum Ecclesiæ & Reip. Christianæ Paradisum, derivemus per hos Quatuor Canales: (I.) per pietatem in Deum & Imperatorem (II.) per amorem & fidem in subditos (III.) prudentiam & gravitatem inter Consiliarios & Aulicos, (IV.) per Fortitudinem & Constantiam in hostes. Per hos enim IV. Rivos, Virtutem Principis diffundendam esse, Magnus ille Principum Vindex LUTHERUS in libro de Magistratu Civili & ostendit egregiè, & masculè demonstravit. Non sum de attentione vestra magnopere sollicitus, PATRES CONSCRIPTI; observantia Vestra erga Principem præclare de nobis omnibus meritum, jubet me esse securum.

Gen. II. 10.

Comparatio cum Fonte Paradisi.

Propositio.

Luth. Tom. II. Jen. von Christl. Obrigkeit / parte 3 fol. 100. seq. Edit. al. 186.

Ein Fürst mus sich in vier Theil theilen &c.

Tertullianus de Baptismo. Hier. ad Latam.

Fieri, non nasci Christianos, vetus & verum Tertulliani pronunciatum est, Hieronymo quoq; laudatum. Fiunt autè non solum in formatione publicâ pastorum & præceptorum, verum etiam Catechesi privata & exemplis parentum: & nescio, utri se faciliùs ac feliciùs insinuent vacuis adolescentium mentibus? Adsciti ex consilio præceptores, An dati per naturam? Naturâ sanè sic comparatum est, ut à nutricum ore pendeant infantes, quarum lacte

Pietati filii in Deum
obstetricatur JO-
HANNIS GEOR-
GII Mater.
Natus DN. JO-
HANNES GEOR-
GIUS I. d. V. Mar-
tii M. D. LXXXV.
Orbatus Serenissi-
mo Patre d. XXV.
Sept. M. D. XCI.

nutriuntur, quarum deterguntur manibus, per quas amiciuntur, ducuntur & sustentantur. Itaque cum *Serenissimo Genitore suo CHRISTIANO I, Duce Electore veneranda memoria*, intra annos primæ nutritionis orbaretur Dux JOHANNES GEORGIUS PRIMUS, Genetrice suâ, Dna. SOPHIA, *satâ Electorali sanguine Brandenburgico*, nunquam satis laudatâ foeminâ, pientio rem aliam, aut de salute Filii magis sollicitam matrem nancisci non potuit. Quantum enim *Deborâ Prophetis, Ecclesiæ & Reip. Israeliticæ*: Quantum *Ephraitis Hanna*, educatione Filii sui Samuelis, sanctitati & puritati cultûs divini profuit: Quantum *Lois & Eunice*, Avia & Mater *Timothei*, Christianæ Republicæ contulerunt, quod Filium à puero sacris imbuerunt literis: Quantum universi Orbis saluti *Helena Constantini Mater*: Quantum Ecclesiæ Christi ab Arianorum tyrannide vindicandæ *Placilla Theodosii Magni Conjux, Arcadii & Honorii Imperatorum Genetrix præstitit*; Tantum florentissimis harum Regionum Ecclesiis, tantum Universæ Germaniæ ab impetigine falsæ doctrinæ præservandæ contulit Veneranda TRIUM Ducum Electoralium, CHRISTIANI SECUNDI, JOHANNIS GEORGI I. & AUGUSTI Genetrix SOPHIA.

Aug. I. III. Con-
fess. c. 4.

Jesu & Christi, Salvatoris Mei, Filii Tui Nomen in ipso adhuc lacte Matris, tenerum cor meum piè biberat, & altè retinebat; Et quicquid sine hoc Namine fuisset, quamvis literatum & expoliturum, & veridicum, non me totum rapiabat, est vox confitentis Adolescentiæ suæ studia Augustini: Quibus pariter rationem reddit: cur lecto Ciceronis Hortensio flagrantia ardoris erga Civilem Philosophiam refrixerit; quia videlicet Nomen Jesu non legebatur ibi.

STMBOLA JO-
HANNIS GEOR-
GII.

Hoc sollicitudini, hoc informationi Maternæ acceptum fert sanctus Doctor. Quorsum igitur Nos referemus, Auditores, quod Vobis abundè constat sexcenties repetitum à Serenissimo Principe jam decumbente diverbium: *Jesum meum non deseram! Meinen Jesum lasse ich nicht!* Quorsum inde à prima juventâ suscitatum flammulam? SCOPUS VITÆ MEÆ CHRISTUS: nisi ad materna instituta, cum primo lacte succa, altèq; retenta, ut Sanctus loquitur; quorum præsidio per universam hanc vitam Tutus fuit à contagio erroris in fide, à contagio vitiorum in vita, à periculo desperationis in morte.

Orat. XXIV. in
laudem Casarii.

Suæ Mâtris pietati singulare hoc præmium divinitus contigisse gloriatur *Gregorius Nazianzenus*, quod non solùm Maritum suum, verum etiam binos Filios, *Gregorium & Casarium dignitate Episcopali fulgentes viderit & admirata fuerit*; seque, ac Germanum suum beatos prædicat, *qui per exempla Parentum virtutis colenda necessitate constricti fuerint*: Pietati SOPHIAE BRANDEBURGICAE Rarissimum hoc & egregium divina providentia reddidit præmiû, ut non MARI-

Domina Sophia E-
lectoris filia, Ele-
ctoris nurus, &
duorum Electorum
Mater.

TUM

tum solùm, Geminosque FILIOS; verùm etiam Socerum AUGUSTUM illum Septemvirum viderit, & Nepotem JOHANNEM GEORGIUM Secundum, Dominum nostrum Clementissimum, manibus complexa fuerit, & precibus quasi suis ELECTOREM ROMANI IMPERATORIS consecravit.

Macrina *Basilii Magni* Avia incomparabili encomio effertur tum à Nepote ipso, tum ab Ellogista Basilii, *Gregorio Nazianzeno*, quod Ecclesiæ Neo-Cæsariensis immunitatem ab infectione hæreseos Sabellianæ, cum intercessionibus ad Deum, tum fideli informatione filiorum & nepotum, sola penè tutata fuerit: Qui tempestates superiori seculo in hac provincia excitas recolunt, Unius penè Matris SOPHIAE vigilantia stetit recordantur, ne exhalationes de lacu Gebennensi fumantes Solem purioris doctrinæ nobis infuscarent.

Nazianz. orat. in laudem Basilii.

Gracchorum Matris tanquam insigne facinus prædicat *Hieronymus*, quod decantatam Filiorum eloquentiam suis sermonibus à prima infantia formaverit: &, quod *Hortensii*, celeberrimi Romani Oratoris eloquentia inter maternos sinus coaluerit: Quantò præclariùs de Rep. merita est SOPHIA BRANDEBURGICA, quæ Filium JOHANNEM GEORGIUM à teneris unguiculis, non ad sapientiam & eloquentiam solùm, verùm etiam ad salutarem Christi agnitionem, & candidæ pietatis exercitia formavit & expolivit? Cujus pietate & Jupiter ipse, & Serapis Ægyptius ad fidem Christi potuissent adduci, si talem Informatricem habuissent.

in Epistola ad Lætam.

Quamquam enim Præceptores Heroïno pectori admoti, monitis & exemplis suis ad pietatem & bonos mores facem præferrent: Falsus tamen sæpè est etiam Ministris suis SERENISSIMUS PRINCEPS: Plus se profecisse ex Maternis monitis, accuratâque disciplinâ, quam Præceptorum Institutis; Nec cuiquam sua conditionis Principi facillè concessurum, cui Genetrix in majore veneratione esset, atque SIBI veneranda Mater SOPHIA. Hujus Ille monita tanquam cœlitus delapsa pronus suscipere, Hujus institutis promptus obsequi, Huic superstiti in Anno Jubiléo post Christum natum M. DC. XVII. ut ostenderet, quid ex disciplina *B. Lutheri* hausisset, monumentum ære perennius, auro argentoque cuspis excitare, in quo visitur Romani Imperii etiam altera vice Vicarius, adgeniculans altero poplite, Matrem Solio collocatam his verbis affari: UT SALOMON SIC EGO MATREM! Huic etiam vitâ functæ singultibus & lacrymis uberimis parentare: Hanc per universam denique vitam tam impensè colere, tam sanctè revereri, ut ad solum Matris Nomen non tremere quidem, singularis tamen pietatis & observantiæ signum nunquam non daret. Nunc desinite mirari, Auditores, longæ-

Dux JOHANNES GEORGIUS Imperii Vicarius post obitum Rudolphi & Matthiæ Imp.

vitatem PRINCIPIS: In promptu caussa est: Pietas adversus MATREM.

Ex pietate Mater-
na derivata est
pietas erga Deum.

Clementis Bulla ex-
tat apud Laertium
Cherubinum.
Tom. III. Bullarii
Magni.
Sicci Quinti Bulla
n. 74. ap. Eund.
Tom. II.
Urbani VIII. apud
Eund. Tom. IV.

Die XXVII. Au-
gusti.

Parentes verò, quùm omnium Gentium consensu, Divini Numinis viva quædam simulacra Filiis repræsentent, & honor parentibus habitus, in Deum ipsum redundare, etiam Barbarorum judicio existimetur; non potest ex his filialis pietatis asteriscis esse obscurum: quo animo in Supremum Parentem DEUM SERENISSIMUS PRINCEPS fuerit? Pio videlicet, fiduciâ pleno, obsequente, morigero, &, quod caput est, retinentissimo divinorum institutorum, usque adeò, ut Adolescens sedecim annorum, cùm mutato habitu Italiam peragraret incognitus; in reditu autem, morbo correptus atque agnitus fuisset à Mediolanensi Medico, quem sanitatis causâ accersiverat quidem, sed quæ Principem, Antichristi Characterem non insignitum deseruerat: Ipsi quoque Romano Antistiti Clementi OCTAVO innotuisset, Romamque denuò visendam à Pontifice invitatus esset; *properè se ex Italia reciperet*, etsi cum bona valetudine nondum omninò in gratiam redierat: Ne gloriaretur Roma, ut solet: Redire hostes suos ad deosculandum pedestri triumphantis Capitolini Jovis: neque civilem honorem, qui Domino territorii non negatur, in consensum erroris verteret. Instauraverat enim Inclemens ille Clemens eopse anno, quo SERENISSIMUS PRINCEPS Romam appulit, i.e. M DC I, post SALVATOREM natum, *Generalem congregationem Universalis Officii inquisitorii adversus hæreticam pravitatem, quam vocant: confirmatis Pauli III. & Sixti V. Bullis, quibus jubentur Inquisitores, ut in denunciatos illico animadvertant pœnis jure Romano constitutis, scrinia eorum compilent & excutiant: libros suspectos vel prohibitos surripiant, possessores in carcerem compingant, questionibus subjiciant, cæteraque exequantur, quæ processus inquisitorius præscribit.*

Promulgaverat Idem Flamen paulò ante, *Novum Indicem librorum prohibitorum*, quo confodiebantur libri *Dd. Aegidii Hunni, Polycarpi Lyseri, Salomonis Gesneri*, aliorumque, quibus utebatur SERENISSIMUS PRINCEPS Magistris, eorumque scriptis veluti Cynosurâ & Directorio viæ, ad prætervehendos obviorum errorum scopulos. His autem viæ Comitibus spoliari, gravius videbatur Optimo Principi, quàm sine adminiculo A cûs Nauticæ Ægæum trajicere: Quanquam enim aliquando conniveant Exploratores, confirmavit tamen Decessorum Suorum in hanc partem edita & promulgata decreta etiam Urbanus P P. IIX. superiore anno Trigesimo primo. *Ut pericula sint & maneant omnium, exempla paucorum.*

De pietate in Christi Exules, Pastores, Ludimagistros, attritas Templorum, Academiæ, Scholarum, Nosocomio-
rum

rum, Hospitalium, Orphanotropheorum dotes, malo nihil quàm pauca dicere. Parietes medius fidius, atq; ipsa Tectorum laquearia supra fidem esse ostendent, quantum detraxerit peculio suo JOHANNES GEORGIUS ELECTOR, & confovendis Christi membris & restaurandis Christi ædibus de suo consecra-
verit.

De fonte sinceræ & candidæ pietatis in Deum, scaturiit quoq; infatiabilis illa Beatissimi Principis sollicitudo pro sincera & solida informatione SERENISSIMORUM utriusque sexus pignorum, in vera Catholica & Apostolica fide de Christo, & mediis ad consequendum supremam beatitudinem divinitus ordinatis: Hæc Cura SERENISSIMI Patris animum sic totum occupavit, ut non solum Catechetas, infantia & pueritæ utriusq; Sexus adhibendos, Religionis purioris tradendæ sacramento constringeret; Verùm etiam hæredum Masculorum Informatores in Ethicis, Politicis, Jure publico, & vicinorum regnorum vernaculis sermonibus inculcandis, Doctores Juris, & peregrini sermonis gnaros, *Hantschmannum, Heidelbergerum, Anesorgium, Schelium* præstiti Jurisjurandi frequenter admoneret, ne quid libellorum aut scriptorum suspectorum clam surrepere aut insinuari Principibus paterentur, nec quenquam in Conclave admitterent ad confabulandum, de cujus sinceritate in fide erga Deum, & honestate in moribus satis ante non constitisset. Hanc sollicitudinem in SERENISSIMUM quoq; Nepotem DN. JOHANNEM GEORGIUM TERTIUM, *præcellentia Electoralis Hæredem natum, Dominum meum Clementissimum, Sanctissimum Avus* extendit, uti testari non solum Aulici & Consiliarii, cum primis verò Nobilissimi Domini Ephori possunt, Verùm etiam me hîc contestari æquum censeo: Quòd intra proxime lapsum quinquennium, ex quo SERENISSIMUS HÆRES per ætatem aptus fuit capiendis & apprehendendis salubribus documentis, nunquam in Aulam venerim, quin me juberet PIENTISSIMUS SENEX, ingredi Scholam horis informationi Principali dactis, auscultare iis, quæ proponebantur, & explorare atque etiam accendere tam Informatoris, quàm Informandi studium. Atque hanc exhortationem nunquam prætermisit PRUDENTISSIMUS NESTOR sine insigni aliquo Apophtegmate Pædagogico, ex quo & ipse proficere possem.

Neque verò potuit pietatis Sator & Remunerator Deus, frustrari istam sollicitudinem fructu suo: Quin potius insigni pietatis præmio hoc retulit SERENISSIMUS DUX ELECTOR SAXONIÆ JOHANNES GEORGIUS I. ut per Uni-
B ver-

Pietas patris erga filios in Vero Dei cultu educandos.

Premia pietatis

versum Romanum Imperium, (non mentiar, si dixerò per Universam Europam) ipse solus gloriari inter *Æquales* possit: *AB* Se unicum, *Tres Filias* inaturâ ætate Virgines Serenissimis Principibus elocasse: Liberos, nepotes & pronepotes Septuaginta duos, florentem ac lætum ex utroque sexu suscepisse; & quod rarissimum est: Filios Quatuor Mafculos sic continuisse intra pudoris lineas, atq; etiam pròduxisse ultra Viriles annos, in quorum neq; fide, neq; obedientia, neq; pudicitia, neq; modestia, Calumnia ipsa maculam ullam sive ostendere potuerit, sive etiam fingere fuerit ausa. Percurrite omnes Christianorum Regum & Principum coequalium Aulas: Divinum & coeleste quiddam observabitis in pædagogia Filiorum Ducis Electoris JOHANNIS GEORGII PRIMI.

*Felicitas in bonâ
educatione Libero-
rum.*

*Pietas in Casa-
renâ.*

*Rodolpho II.
Matthia.
Ferdinando II. &
Ferdinando III.*

Pietati in Deum & Parentes, comitem indivulsum associavit Beatus Princeps pietatem in Imperatorem & Imperium Romanum, supremam Christiani Orbis Remp. Quanquam enim ipsi non deessent, quæ Plato & Aristoteles ad vindicandam & defendendam singularem Remp. requirunt: Adminicula quoque polliceretur occasio, non semel atq; iterum, sed tertium, & quartum, & quintum, sive devolutâ ad se potissimâ gubernationis parte, vacante Imperio: sive contendentibus de summa Rerum Agnatis: sive insurgentibus vicinis, sive rebellantibus Vicinorum Subditis: quarum partium nulli facultas erat emergendi, vel etiam potiundi desideriis suis, invito Saxone: semper tamen se continuit intra limites, a vitis Imperii legibus, Recessibus, Constitutionibus & cum primis eâ, cui *Aurea Bulla* nomen à signato Metallo cessit, consignatos: maluitque Romano Imperio servare fidem, & publicam tueri tranquillitatem, quàm familiæ suæ extendere potestatem. Nec quicquam unquam sibi usurpavit, in defendendis suis provinciis, aut depellendis injuriis, à quo, non dicam jure divino, naturali aut gentium, sed vel ulla Imperii lege, quæ rogari aut sanciri ipso invito non poterat, prohiberetur. Hoc ellogium non solum à succedentibus ordine Quatuor Romanis Imperatoribus meruit; verum etiam ipsis civilium bellorum flabris, quæ palàm gloriantur, quantam cladem dederint paci publicæ, Infectione, persecutione, & oppressione eorum, qui in expositione sacrarum literarum dissident ab Unius ambitiosi homuncionis dictatis. Falluntur enim qui putant: præcipuam contentionem esse Catholicis per Orbem Christianis eum parte Romana, de legitimo Cultu Dei, de Consensu cum Ecclesia veteri, aliisque Christianæ doctrinæ Capitibus; *De auctoritate & Monarchia Unius hominis* tota contentio est. *Quid enim senserit? rectène senserit inde ab Apostolorum ætate.*

etate omnis retro Christiana Ecclesia? id omne suspendit Roma ab auctoritate & interpretatione presentis Ecclesiae: praesentis autem Ecclesiae veracitatem & auctoritatem suspendit ab Autoritate & veracitate Unius Romani Episcopi: pro qua constabilienda tota ista Scena instruitur, bellum movetur, fiunt armorum collisiones, fiunt induciae, confit pax. Veruntamen, ipsa etiam Suscitabula istorum incendiolorum, & qui hoc supremæ laudi suæ ducunt, quod turbare tantisper pacem Imperii, dissidia Principum alere, oleumque igni datâ operâ studuerint infundere, donec cogerentur dissentientes sive admittere jugū Romanæ sedis, sive sponte sua votiva ipsi colla dedere; SAXONIS fidem tamē non possunt nō in cœlum ipsum attollere. Inter hos primo loco refero *Carolus Carassam*, Episcopum Averfanum, Romani Antistitis in Germania Legatum, postea Cardinalem, qui *Ephemerin* consignavit cladium & ærumnarum à se, ex præscripto Legationis suæ Dissidentibus à Romano ritu illatarum, additis etiam tabulis publicis, & testimoniis Curiarum sive Cancellariarum: Quot & quantas calamitates, quo anno, qua die intulerit Confessoribus Evangelii in Regno Hungariæ, quantas in Regno Bohemiæ, quantum damni in Superiore, quantum in inferiore Austria, quantum dederit in Germania? Quibus artibus sufflaminaverit pacis consilia apud Imperatorem, quibus apud Hispanum, quibus apud Bavarum? Cujusmodi *Syllabus & diarium* rerum in fraudem & necem Evangelicorum à se gestarum, adjectus est ad calcem Historiæ, cui falsus Aruspex titulum *Germania Sacra instaurata* præscripsit. Ille, inquam, ipse *Gelasius*, Ducis tamen Electoris Saxoniae, Patris Patriæ nostræ moderata consilia, animumque pacificum collaudat, eâ ipsâ tempestate, quâ nemo ex Christianis per Europam Regibus aut Principibus, Romanis rebus æque formidandus erat, atque *Electo Dux Saxoniae* JOHANNES GEORGIUS. Quanquam idem scriptor passim indigna alia inspergat & comminiscatur.

Eodem Tempore, quo sulphureum illud Edictum de Restituendis, id est, transferendis ex Antistitis Romani arbitrio Bonis Ecclesiasticis sudabat in Incude, Hebronensis titulo Episcopus, & Bambergensis Chorepiscopus *Fridericus Fornerus*, in Epistola dedicatoria ad potentissimum Cæsarem Ferdinandum II. gloriosæ memoriæ, commendat JOHANNEM GEORGIUM Saxoniae Electorem à fide & pietate infucata: eumque salutat *Principem Patriæ amantissimum justitiæque studiosissimum, VERUM ISRAELITAM, in quo non est dolus.*

Exigua profecto laus fuisset, si hoc tantum in Nathanaele Christus laudasset, quod homo fraudulentus non esset: *Laudat ergo Universè morum simplicitatem atque candorem. Vocat verum Israelitam, ve-*

Bellarmin. l. 2. de Effectu Sacrament. c. 25. §. ult. *Omniū conciliorum firmitas, & omnium dogmatum firmitas pendet ab auctoritate presentis Ecclesiae.*

Decreta, Diplomata &c: quæ in favorem Relig. Catholicae in Germania emanarunt ab anno 1620. ad ann. 1629. sub fin. German. Sacrae.

Premisliensis Episcopus Piascius, in Chronico ad an. M. DC. XXXV. fol. 176: *Libuit tractare pacem tantum cum Electore Saxoniae: Cujus solius potentia rationibus Dominus Austriacæ magis obsistere, & ejus auctoritate reliqui omnes ad pacifica consilia selecti, aut armis conjunctis compelli, seu etiam contemni possidebantur.* Frider. Fornerus Hebronensis Episc. in præfat. Palmæ Triumphalis.

rum Imitatorem Jacob, Hominem probitate simplicitateque insignem; qualis fuerat Jacob. Quasi, qui ejusmodi non essent moribus, verè Filii Israel non essent, attexit ad hæc verba, post Augustinum, Jesuita Maldonatus. Non timebat videlicet fortitudini & Constantiæ animi sui Dux fortissimus, si & Deum religiosè coleret, & Superiorem suum reverenter observaret. Non cadit iste metus in erectas Christianorum mentes, ne fortitudini intercedat pietas. Italorum & Romanensium iste metus est, complicum Testimonio proditus. *Bonus Deus*, inquit B. Augustinus, *Constantinum Imperatorem, verum Deum colentem, tantis terrenis implevit muneribus, quanta optare nullus auderet: Ne existimarent homines, has sublimitates neminem consequi posse, nisi pietatem exuat.* Egregia Jasonis vel etiam Medæ progenies, quæ *Viris quidem gallinaceos ad dimicandum animos infundi docet, ex conceptis ad sagittiferam Venerem votis; Ex reverentia Numinis autem, & fiducia in Conditorum & Arbitrum Universi Orbis conceptâ, flaccescere virorum animos, collabi fortitudinis florem, exarescere scaturiginem animositatis?* Mirum, & fiderationis instar habens; si inspectantibus Gallinis crescunt dimicantibus istis Gallis animi: Inspectantibus autem Tribunis decrescant centurionibus! Nec centurionibus inspectantibus accendatur in milite gregario virtus, nec lustrante & obequitante exercitum Imperatore, fortiter rem agant, qui sub signis ejus præliantur!

Wilhelm. Ferdinandus ab Efferen de Idolo Status lib. I. puncto 12. Conzen Daniel cap. XLVII. & XLVIII. Politicorum lib. III. 18. August. V. de Civ. Dei; c. XXVI. Plutarchus de Malignitate Herodoti: In feminis Græcis, solas Corinthias votum fecisse ad Venerem, ut Viris desiderium dimicandum cum Barbaris infunderet.

II. Samuel. XXII. & Psal. XVIII.

Jubeamus facessere fidem omnis sacræ historiæ, quæ jurat, quæ contestatur: *Reverentiam Supremi Numinis armare Cultores in prælia, docere Cultorum manus arcum tendere, hostium propugnacula subigere, muros dejicere, atque alia fortitudinis argumenta edere; Consensu omnium populorum excitat Auditor,*

*Excitat Inspector studium, laudataque virtus
Crescit, & immensum gloria Calcar habet!*

Adeone amari non possunt, quos reveremur? Unde Laconibus accensa Virtus, unde Spartanis, unde Atheniensibus? Annon ex Parentum stimulis, quibus & coercebantur immorigeri, & incendebantur ardentes in prælia: *Ἡ τὰν, ἢ τῆν τὰς* habebat Suprema Vox Matris Lacænæ, porrigentis filio Clypeum: *Aut cum hoc, aut in hoc Clypeo redi.* Verùm, sicuti in foeminis Græcis solæ Corinthiæ tam molles erant, ut Venerem adorarent, quæ refractione Voluptatis Venereæ, Virorum desideria accenderet, ne pigeret dimicare cum Barbaris; atque hoc egregium foeminarum facinus ad τὸ Κορινθιάζειν haud immeritò referebatur: Sic Iberorum atque Italorum fortitudini etiam hoc præcipuum facilè largimur, ne unquam incitamentis aliis quàm Venereis fulciatur.

Plutarchus in Apophteg. Lacænarum.

Plutarchus supra de malign. Herodoti.

Cura JOHANNIS GEORGII pro conservanda puritate doctrinæ Evangelicæ.

Nec potuit aliunde, nisi ex sincera in Deum pietate proficisci perennis & assidua illa PRINCIPIS cura, pro conservanda puritate

ritate doctrinae Evangelicae, cum in Suis, tum etiam vicinis Con-
 sanguineorum fidei suae, quin & Dissidentium Regnis ac pro-
 vinciiis: Hanc inde ab exordio Imperii sui, imò & ante devolu-
 tos ad se gubernationis fasces, & suscepit alacriter & masculè
 prosequutus est. Cum primis quidem rogando & obsecrando pro
 tolerandis Evangelii Confessoribus in Stiria, Carinthia, & Au-
 stria, mox sub initium Seculi hujus Septimi & decimi post Chri-
 stum natum: Tum verò exhortando, instando, commonefa-
 ciendo, & non solum precibus, sed tantum non armis interce-
 dendo, pro Clientibus orthodoxis, *in fidem Majestatis Imperatoriae &*
Regiae receptis, & de fontico ullo crimine nondum convictis: Ne perinde atque
fontes ejicerentur sedibus suis; Neve mulctarentur sive ereptione Sacrarum
Aedum, & Oratoriorum, quae ipsi titulo oneroso redemerant: sive libera pro-
fessione & exercitio Veritatis Evangelicae, quam neque Imperatoriae,
 neque Regali, neque Archi-Ducali potestati fas erat ab ullo Ro-
 mani Imperii Cespite profligare, nedum evertere aut averrun-
 care. Eratque in propinquo, ut admitteretur aequa petitio Reli-
 giosissimi Principis, cui praeterea Romanus Imperator bonam
 Imperii sui partem debebat; nisi flamen Dialis intercessisset paci
 Germaniae, jussissetque pariter ac persuasisset proferre cruenta
 signa, donec Germanorum pertinacia vel frangeretur, seque
 propius ad desideria & spes Almae Urbis converteret, vel etiam
 invita compelleretur. Quod facinus adeò non negat esse suum
 Autolycus Sinon: ut ad perpetuam posteritatis memoriam &
 Germanorum contumeliam, ipse tabulis aeneis haec & id genus
 encomia sua inscribi & palàm exstare curaverit.

De noxa Ipsi quoque Germanorum Reip. à se illatâ Thraſonicè glo-
 riatur Alastor. *Translationi, inquit, Electoratus Palatini nõ leviter se oppone-*
bat Dux & Elector Saxonia, missusq. ad eum ipse Archidux Carolus, illius amicus-
simus, ut persuaderet, sic expedire: vix impetrare ab eo potuit, ut in solum Bavariae
Ducem Maximilianum Electoralis dignitas transferretur, non verò in illius ha-
redes transfret, sed ad Friderici Palatini Filios devolveretur: Cui consilio cum
Caesar voluisset ad tempus morem gerere, & Sedes Apostolica non parùm metue-
ret, ne translatio Electoratus vel omninò omitteretur, vel saltem in plures an-
nos differretur, ac tandem evanesceret occasio tam insignis, Rem Catholicam au-
gendi; acriter laboravimus tam Bruxellæ, quàm Madriti apud Regem, &c.
 Haec ille ad annum M DC XXI. *Germania sua Restaurata.*
 Iterum ad annum M DC XXII: *Cum in itinere Caesaris (ait) Scer-*
tingam versus, ad Ratisbonensia Comitia euntis, pervenisset à Saxone Nobilis
quidam, qui tam voce quàm scriptis suo nomine questus erat de predicantiũ Pra-
gensium ejectione, quam Elector illaudabilem dicebat: Hinc tota ferè Aula
commota fuit, & in ME culpam quilibet rejiciens, non solum haeretici, sed & Ca-
tholici, Ardentibus meis consiliis offensi, non dubitarunt Me TURBATORIS
PACIS nomenclaturâ dehonestare; Jamque ogganniebant etiam illi, qui Ele-
ctoratus Translationem non optabant; (um Saxonia Electorem emanfurum
 (à Comi-

Tum in suis,
 Tum in vicinis
 provinciis.

Caraffa Germa-
 nie sua, pag. 153.
 seq. 160. seq.

pag. 142. 175.

Vide contra Pauli
 Piafeci Præmis-
 liensis Episcopi
 judicium in fine
 Chronici Gestor-
 um in Europa
 singularium.
 Et de Intercessio-
 ne Saxonis, ad an-
 1622. fol. 424. 427.
 edit. Crac. Ad ann.
 1624. fol. 443.

(à Comitibus) dicerent, & mox acerrima bella à multis preparata vaticinarentur, integra Catholica Religio in periculum extremum deduci posset. Quae omnia Casarem vexarunt, & me de contrario aliquo DECRETO sollicitum, ex itinere revocarunt. Quare ad Casarem accedens, Ei magno conatu persuadere studui: Sic divina voluntati fortiter & suaviter omnia disponenti placuisse: Neque TALEM PRINCIPEM (Saxonem) merito tantopere offensum, ob rem, quae ad Ipsum parum spectabat: Debeamus Majestati suae in memoriam reducere, nullum esse in Imperio Regulum, ipsosque Hereticos satis depressos, (inter quos libebat recensere SAXONEM) qui toleret in patrimonio suo quenquam, religionem aut sectam suam non obtemperantem, &c.

Idem. p. 159. & 62.

Verum Casar cogit abundus literas ELECTORIS Saxoniae ostendit, quae inter alia mentionem literarum suae Majestatis ingerebant Anno M. DC. XX, quibus Casar Calvinistas Extirpatores tam Catholicae quam Lutheranae Religionis nominaverat. Quam Insimulationem Calvinistarum, propter ejectionem predicantium à Regno Bohemiae, Ille in Casarem modestè rejiciebat.

Quare cum sua Majestas (prout mihi videbatur) maluisset, Ejectionem in aliquod tempus fuisse dilatam, ostendi: Nihil in celeritate erratum esse, sed potius in nimia Decreti procrastinatione &c: Quare Casar, evocato concilio & suorum sententiis Aulicis, quos instruxeram, statuit, in facto Decreto persistere &c:

Ubi Ratisbonam accessimus, ex literis cujusdam MINISTRI Ducis Saxoniae, qui fratrem Catholicum, meum amicum, in Aula habebat, demonstrare potui: Non fuisse Electorem adeò exacerbatum, propter ejectos predicantes, neque Eum tanti istos fecisse, ut tumultum aliquem excitare decreverit. Hac ille &

Vide etiam p. 174. de hisdem Comitibus Ratisbon. an. 1623. Hinc, cum de Saxonia emanatione contaret &c.

sequentia plura ἀξιωματικώτερη, id est, digna memoratu, cum Principibus, tum eorum Consiliariis.

Tum illibata in suis.

Anno M. DC. XI. & XII.

JOHANNIS GEORGI cura togata pro Religione

M. DC. XIV. & seqq.

PRO conservanda puritate doctrinae, comprehensae libris Prophetis & Apostolicis, nec non Oecumenicis Ecclesiae Symbolis, Augustanae Confessione & Libro Christianae Concordiae superioris seculi anno LXXX promulgato, in suismet provinciis, quas ex obitu Fratris Natu Majoris amplissimas acceperat BEATUS PRINCEPS, cum territoriis Episcopatum, Misnensis, Martisburgensis & Naeburgensis, mox ab initio Imperii sui stipulatus est fidem Praelatorum, Consiliariorum, Parochorum, Officialium cujuscunque dignitatis: interposito Religionis Sacramento, additaque elucidatione Constitutionum Divi AUGUSTI, quae anno Superiore M. DC. IX. rogata quidem, sed auctorata nondum erant. Mox praescriptis de Consilio Ecclesiasticorum & Politicorum praesulum, certis quibusdam Regulis, Visitationes Ecclesiarum, Universitatum Scholasticarum, & Gymnasiorum provincialium per Ditiones suas instituit, mores Doctorum pariter atque Auditorum emendans, Dotes & Agapas Ecclesiis donatas instaurans, disciplinae vigorem suum reddens, eaque omnino agens, à quibus David, Salomon, Joas, Hiskias, Constantinus, Theodosius, Marcianus, atque alii retro Principes pietatis laudem consecuti leguntur; Si praesertim accenseamus JUBILEOS & Sacra Eucharistica, pro commu-

communibus Evangelicorum beneficiis, dedicata, & exemplo, amicâque Invitatione SERENISSIMI PATRIS nostri, non solum per Germaniam, sed per extera quoque Regna & provincias celebrata. De quorum primo Præmisliensis Episcopus Paulus Piascius paulò ante allegatus in Chronicis suis ad calcem anni M DC XVII: *In Germania (inquit) Lutherani, anni secularis à die ultima Jubilei celebrati. Octobris Anni 1517. celebrarunt festivitatem, indictam ab Electore Saxonie* JOHANNES GEORGIO; Qui etiam monetam auream tunc cudi fecit, cum tali gnòme: *SÆCULUM LUTHERANUM.*

Si addamus porrò SYNODOS, quas dirimendarum quæstionum Theologicarum causa sumptu suo convocavit ex indigenis pariter ac vicinis, cum Theologis, tum Jureconsultis: factamque Universis per Germaniam & vicina Regna Ecclesiis prætulit, si qua controversiæ alibi motæ, & ad SERENITATEM suam sive à partibus, sive à Magistratibus Earum devolutæ essent. Cujusmodi erant Prutenicæ quæstiones de intrinseca, & non Objectiva solum Verbi divini efficacità; Hasfiacæ & VVürtembergicæ, de compatibilitate, ut loquuntur, exerciti pleni domini Christi in cælo & terra, secundum humanam naturam, cum statu extremæ exinanitionis & passionis pro expiandis humani generis sceleribus: Sive etiam dica scripta fuisset Universis per Europam & præcipuè per Romanum Imperium, Dei gratiâ obtinentibus Orthodoxis Ecclesiis, de authenticis Exemplaribus Augustanæ Confessionis, de authentico ejus Interprete: De limitibus doctrinæ Evangelicæ positis in Transactione Passaviensi & Pace Religionis: De jure retinendi Bona Ecclesiastica ad Conservationem Ecclesiarum & Scholarum Orthodoxarum per Dominos Territoriorum, & DONANTIUM hæredes dudum applicata: De jure summorum Imperii Statuum capiendi arma defensiva pro aris & focis suis adversus quemcunque Invasorem: De obligatione admittendi quosvis ad communia sacra & jura Orthodoxorum, qui profitentur saltem: Approbare se præcipua Symboli Apostolici capita; cum libertate tamen contradicendi cæteris divinitus revelatis, & promiscue utendi Sacramentis in cœtibus Orthodoxorum, Pontificiorum, Calvinianorum, Arminianorum, & quarumvis aliarum Sectarum, præcipua Symboli Apostolici capita saltem non improbrantium &c. Non nisi vigiliis, non nisi curis, non nisi evocatis Viris doctis, & non nisi impensis ac sumptibus SERENISSIMI DUCIS ELECTORIS SAXONIE DNI. JOHANNIS GEORGII PRIMI, constitit objectorum istorum nodorum solutio.

Edicite Annales, æquis Germanorum Principum tam frequentes, tam sumptuosas, tam splendidas Legationes integris & continuis Quinquaginta annis, pro salute Domesticorum Ortho-

Coactæ Synodi.

M DC XX. & XXIV.

1.

2.

3.

Ann. M DC XIX. & XXX.

4.

5.

JOHANNIS GEORGII cura armata pro Religionis.

JOHANNIS
GEORGII cura
armata pro Re-
ligione.

Anno Christi
M DC XXXI.

Judic. XIV.

Diog. Laertius in
Thalere.
Valerius Max. lib.
IV. c. 15

Littera Tilly &
Propositio Legati
Hispanici anno
M DC XXXI.
in Tract.
M DC XXXVII.
edito, sub Tit.
Danckbarkeit
des Churfürsten
zu Sachsen etc.

Orthodoxæ fidei ad Imperatores, ad Reges externos, ad Duces maximos & medioximos, sumptu suo expediverit; atq; in apri-
co est expedivisse JOHANNEM GEORGIUM PRIMUM? Proferte Tabulas, Ecquis Germanorum Principum in Comitibus Imperii, conventibus Principum, Congressibus supremi Capituli cum membris præcipuis, in communionem sollicitudinis adscitis, inde à primordio currentis hujus seculi, curas æquales, sumptus æquales pro salute Patriæ & conservatione doctrinæ Evangelicæ impenderit? Æquales, inquam, curis & sumptibus JOHANNIS GEORGII PRIMI, Directoris Statuum Evangelicorum in negotiis Religionem & Remp. attinentibus? Et Tu SOL, omnia lustrans, computa nobis Legiones Cataphractorum & galeatorum militum, quas confœderatorum Evangelicorum Principum quisque in aciem produxit, quum ante hos XXVIII. annos ad Arma pro Religione Evangelica tuendâ confugiendum erat, apparatus & impensis Ducis Electoris Saxonie æquiparandas! Profecto, si unquam locus fuit Simsoniano illi adagio: *Nisi vitulâ meâ arassetis, non abstulissetis triginta sindonas, nec totidem tunicas!* fuit ei in isto Lipsiensi adversus Ligistas commisso prælio: At, quæ septem Græciæ Sapientum modestia erat, ut tripodem aureum, fortuito verriculi jactu de mari extractum, quisq; focio ac Collegæ suo deferendum censeret, donec ad Solonem pervenisset, de quo Phœbus responderat:

ὅς σοφίη πάντων πρῶτος, τέτω τρίποδ' ἀνδῶ.

Hanc mensam teneat reliquis sapientior exstans.

Ea sedit animo pientissimi Principis JOHANNIS GEORGII, ut post Deum, GUSTAVO ADOLPHO, sine comparatione Magno Suecorum Regi victoriæ gloriam tribueret, Deoque solennem in Ecclesiis suis Triumphum decerneret. Cui verò instinctui transcribemus jactū tam periculosaæ alexæ? præterquam *uni in Deum Pietati*, quæ puritatem Evangelii nolebat contaminari lutulentis Aprorum unguis? Absque illa fuisset; jam pervicissent Sirenium cantus, quæ suavissimè modulabantur: *Relinquenda esse Ensifero Territorii jura, modò Dagoni juxta Deum Israelis faceret locum, in quo dira sua carmina redauspicaretur.*

At gloria sit immortalis Deo, laus Virtuti GUSTAVI ADOLPHI, laus pietati Ducis JOHANNIS GEORGII, junctorumque victricibus armis!

*Quòd Escam Nos non dat DEUS perfidorum dentibus:
Cassibus illorum ruptis, sospites evasimus,
Capta velut volucris Rete fugit aucupis.*

Acce-

Accedimus ad Alterum Paradisi fluvium derivatum in Serenissimum Principem JOHANNEM GEORGIUM PRIMUM per Canalem PRUDENTIÆ erga Consiliarios, subditos & Æquales. Non semel atq; iterum, sed frequenter monuit B. Lutherus: *Oportere Bonum Principem, etiam prudentia superare omnes suos Consiliarios.* Non solum, quia sic deceat, ut Dux belli, fortitudine & experientia superet omnes Legionum suarum Tribunos, & ut Tribunus vexilliferum aut metatorem suum; Verum etiam, *quia necesse sit tum ad fiduciam de conservandis aris & focus, liberis ac fortunis suis, Subditorum animis ingenerandam: tum verò, ad agnoscendos & corrigendos Consiliariorum errores & affectus, à quibus facilius est liberari, vel etiam immunem esse unum Principem, quam plures, certatim ad fastigia contendentes.* Excelluisse hac prudentiæ virtute plerosque suæ ætatis Principes FRIDERICUM TERTIUM ejus nominis, Ducem Electorem Saxonix, sub cujus Patrocinio Veritas Evangelii impunè saltem audiri meruit; Consentiens omnium superioris Seculi Historicorum vox est, etiam illorum, qui disparem Dei Cultum sectabantur. Nec quisquam illi præconium hoc invidit, præter unam invidam Romam, *quæ jussit hæc omnia deleri de libris superiore seculo divulgatis.* Excelluisse autem FRIDERICUM non tam acquisitâ quam innata prudentiâ, passim commemorant Historici; quamobrem Luthero frequenter appellatur *Dux non factus, sed natus, non institutus, sed divina Indole imbutus*, cui Deus Consiliarium suæ indolis excitaverat *Fabianum à Feilitz.* Et hos Duumviros pares censebat Lutherus universo Orbi gubernando. Ab eodẽ naturalis prudentiæ dono laudatũ Sua ætate Beati NESTORIS nostri AVUM AUGUSTUM, reperias apud Exoticos quoq; Scriptores Thuanum, Metteranum & Paulum Merulam. Perfimilem verò prudentiæ effigiem ad vivum descriptam fuisse in Ore SERENISSIMI Ducis JOHANNIS GEORGII, in vultu, labiis, silentio, auscultatione, modestia & tolerantia, si qua prolixius effunderentur rogatæ à Consiliariis sententiæ, in meditatione, ruminacione ac pensatione earundem, ac tandem Colophone deliberationibus imposito, qui prudenti Principe dignus erat; fateri omnes necesse est, quibus unquam contigit de negociis Divinum Cultum aut Rempubl. attinentibus, à B. PRINCIPE in consilium vocari: ut denuo in AVUM & NEPOTEM quadret, quod principio dicebamus de perfimili Corporis & morum habitu inter Trajanum & Theodosium Imperatores, de quibus Sextus Aurelius Victor: *Mens prorsus similis, adeò ut nihil dici queat, quod non ex libris in istum videatur transferri. Clemens animus, Misericors, communis: solo habitu differre se ceteris putans: In omnes homines honorificus: Verum effusus in bonos: simplicia ingenia aque diligere, erudita mirari: Literis, sã*

Alter Paradisi fluvius PRUDENTIÆ.

Luther. in libro de Magistratu seculari, & commentar. in Psal. CI.

Friderici Tertii prudentia Romanensibus exosa. Thuan. l. 2. Meterr. l. 1. Merula. Thesaur. ad anno 1522.

Index Expurgatorius Romanus & Hispanicus in Eusebii Chronic.

Elect. AUGUSTI prudentia. Thuan. lib. 72.

JOHANNIS GEORGII.

Aurelius in Vita Theodosii Imp.

Joach. Camera-
rius, in epitome de
Vitis Caesarum, ad
Theodoretum histor.
Eccles.

De mendaciis Zo-
symi lege Evagrius
lib. III. c. 40. 41.
per tot.

Photius Bibl.
cod. XXCIX:
Geminas esse ait
Eunapij & Zo-
symi historias
ἐν τῷ αἰσ τῶν Δι-
σσεβῶν βασιλέων
Διαβολαῖς.

Et de Zosymo:
πολλάκις ἐν
πολλοῖς ὑλα-
κτῶν κατὰ τῶν
Δισσεβῶν.

i. Sæpe & in multis
oblatrans, sive
ogganniens piis.
Vide Joan. Filesa-
cum, Select. l. I. c. XV
Baronium ad an-
num Christi
CCCXCV. Leun-
clavium in præfat.
editionis suæ.

Bellarminum, Pof-
fevinum & Vos-
fium, in Zosymo,
Canum. XILL.
cap. penult.
Zosymus lib. IV. ex
edit. Leunclavii.
Act. Apost. XIX.
Symmachus l. II.
epist. XIII.

Fluvius Tertius è
paradiso manans
per Clementiam.

(a) Eadem Vetan-
tur in Const. Elect.
Saxon. Eccles. &
Polit.

nimum perfectos contemplerur, mediocriter doctus. Sagax planè, multumque diligens ad noscenda nova gesta, &c. Quæ contentio Vestro etiam Camerario observata fuit. In literis inquit, atq; artibus is erat Theodosius, quem neque eruditum, neque Indoctissimum diceres. Sed quæ attexit de Inconstantia animi, morum mollicie, amore ocii ac quietis, ea temerè credidit Zosymo Scriptori Pagano, Exadvocato fisci, & fugillatori Imperatorum Christianorum, in primis autè Theodosii, eò, quòd post devictum Eugenium, & morti vicinus, Senatuum Romanum patriis Avitisque sacrorum ritibus, id est, Idololatriæ paganae inherentem, oratione publicè habita monuisset, ut missum facerent errorem, quem hæcenus secuti fuissent: & Christianorum fidem amplecterentur; negassetque: se deinceps erogaturum de fisco Imperii sumptum, qui in sacra victimasque Deorum fiebat. uti Zosymus ipse refert. Hoc nempe momordit Advocatum fisci, quod mordebat Aurifabrum Ephesinum, squalente Dianæ cultu. Sanè, quòd ad Theodosii mores attinet, refellitur Zosymi malitia, non solum ab Evagrio & Photio Christianis, verum etiam ab ipsis Zosymi complicibus & coætaneis, æquè infestis Veritati Evangelicæ, at paulò æquioribus veritati historicæ: Sexto Aurelio Victore, Themistio, Oratore & Philosopho ex commentariis in Aristotelem scriptis celeberrimò; Symmacho, præfecto Urbis & Consule, jurato Christianorum hoste, lib. II. Epist. XIII. inscriptâ homini itidem pagano Flaviano, de Virtutibus Theodosii: tametsi Eum cultus aviti Destructorem appellet.

Delibabimus pauca ex fluvio Tertio, Paradisi propagine: per Comitatus & Clementiæ Canalem derivatâ in familiares & Subditos JOHANNIS GEORGII PRIMI. Quæ quidem exprimere poteram Sexti Aurelii Victoris, laudati Civis Romani & Consularis Viri de Theodosio paullulum inflexis sermonibus: *Largiri Magno animo Magna: Amare Cives, vel privato contubernio cognitos, eosque honoribus, pecuniâ, beneficiis ceteris munerari, præsertim quorum erga se, velut Patrem, aspero casu officia probaverat. Illa tamen quibus Trajanus aspersus erat vitia, vinolentiam scilicet & cupidinem triumphandi usque adeò detestatus est, ut bella non moverit, sed invenerit, prohibueritque lege, (a) ministeria lasciva (Spinntuben) Psaltriasque comessionibus adhiberi (Iobe. Zânse) Tantum pudori tribuens & continentie, ut Consobrinorum nuptias vetuerit tanquam Sororum. Melior haut dubiè post auctam armis potentiam (quod est rara virtutis) multoq; maximè post civilem victoriam. Nam & annonæ curam sollicitus attendere, & auri argentique grave pondus multis remittere: cum Benigni Principes (etiam benè d: Republ. meritis) vix fundos soleant nudos, ac deformata prædia concedere. Jam illa minutiora, & ut dicitur, intra Aulam, quæ quidem, quia occulta sunt, magis naturæ hominum curiosæ oculos auresque ad se trahunt: Fratrem natu majorem colere tanquam Genitorem: Ejus Viduam curare tanquam suam: Cognatos Affinesque Parentis animo complecti: Elegans latumque convi-*

convivium dare, non tamen sumptuosum: Miscere Colloquia pro personis, studio, dignitatibus, sermone cum gravitate iacundo. **BLANDUS PATER, CONCORS MARITUS.** Exercebatur neque ad illecebras, neque ad lassitudinem. Venationibus magnis, cum esset ocium, reficiebat animum: vescendi continentia valetudinem regebat.

Cæterum B. Theodosii & **JOHANNIS GEORGII** erga Subditos suos Indulgentiam, Mediolanensis Antistitis Ambrosii verbis potius exprimam: *Nihil, inquit, gloriosius habebat exitus Tanti Principis, qui omnia jam Filiis tradidisset, Regnum, potestatem, nomen Augusti: quàm quòd immane quantis promissa annonarum exigendarum relaxatio, facta est ejus hereditas.*

Immane quantis relaxationem exigendarum annonarum factam esse, vivo ac jubente **SERENISSIMO PRINCIPE**, non solum non ignoratis, Auditores, sed obtestor vestras nunc quoque conscientias, ut nominetis mihi sive in prædio Nobilem, sive in Urbe Civem, sive in pagis Rusticum, qui parilem gratiam vicino debitori suo fecerit, quantam per omnes Ditionis suæ provincias subditis suis fecit **INDULGENTISSIMUS PRINCEPS JOHANNES GEORGIUS?** Edicite, sodes, An non Extraneorum pariter atque Hostium fortunæ pingviores factæ sint, ex Indulgentia **Optimi PRINCIPIS?** detrahentis id congiario & fisco suo, quod impius miles, aut immitis Exactor excutiendum inveniat, suamq; in rem vertat? Quod Hostis quondam Nutritori suo vi ac fraude extorsit: quod postea, tanquam Rem suam, apud hospitem deposuit: Aut quod fœnerator de Indigenarum sanguine emunxit, eique mox novi crediti nomen imposuit; id cavet videlicet pius Princeps, ne periret fœneratori! Et quemadmodum Benigna mater natura novas subinde carnes generat, in quibus Gangræna se exercent: Ita **PIUS PRINCEPS** Civium fortunis adjecit de suis, quod Hostium & fœneratorum impietas depascatur! Ac ne gratis videatur fuisse Pius, indulgentissimus Pater, jubentur credere **ILLUSTRISSIMI Hæredes:** Legatum esse à Vulturibus ad pias causas, quod ex **PRINCIPIS** beneficentia ad Civium facultates instaurandas, nequaquam verò ad Hostium facultates augendas destinatum erat. Sed de eo viderint Cotta & carus in Aula.

JOHANNES GEORGIUS æquior fuit fortunis Privatorem quam suis.

Nos degustaturi etiam Quartum, è paradiso in animum Ducis **JOHANNIS GEORGII PRIMI** derivatum flumen, nomen eidam **MAGNANIMITATIS**, cui nemo negabit, etiam in **PACIS** studio locum esse posse. De Theodosio paullo ante Sextus Aurelius: *Quod bellum non moverit, sed invenerit:* In Duce Electore **JOHANNES GEORGIO** vidit & admirata est **Universa Europa**, pars

Quartus è paradiso fluvius, Magnanimitas.

etiam traduxit tanquam desidia argumentum, quòd bellum etiam inventum dissimulaverit, quantum potuit.

Qui partium de legitima successione in Ducatus Juliae, Cliviae &c. contendendum facultates ante hos Quinquaginta annos aestimare potuerunt, non affirmabunt, defuisse SERENISSIMO DUCI ELECTORI sive vires, sive animum, ne jus suum armis tueretur: *Fure autem potius decernere voluisse, quam armis, ne vicinorum & civium tranquillitatem turbaret, etiam æmulos confiteri necesse fuit. Praevideat Equissimus Princeps, si vi ageretur, Totam Remp. posse pessundari.* sunt verba Caraffae, perstringentis eam de Juliacensi successione contentionem.

Caraffa ad annum M DC X. Duces & Electores Saxoniae viam non tam asperam ad remedia quærebant, sed patientiâ & precibus agendum arbitrabantur; prævidentes, si vi ageretur, Totam Remp. posse pessundari. Jacobus VI. in Dono Regio.

Si ratione & experienciâ nititur JACOBI Sexti, ANGLIÆ, SCOTIÆ & HIBERNIÆ quondam REGIS interdictum: quo vetat & coercet SUCCESSOREM suum à Venatione Magnarum ferarum, ne vide licet per strages & mactationes grandiorum belluarum, Lanionum moribus asvesceret PRINCEPS, & ad hominum quoque Lanienas adduceretur concedent utiq; Arcopagitæ: quòd ad hostilis cruoris effusionem non magis peritura fuisset Illustrissimis JOHANNIS GEORGI oculis cernendi acies, quàm ad cruore Ursorum, Aprorû, Lynciorum & luporû. Et JACOBUS ipse, si viveret, mallet, opinor: Leonina vel Ursina pelle Contactû Olivierium Venabulo CAROLI STUART suffecisse prædam, quàm quòd Oliverio CAROLUS piacularê suffecit hostiam. *Irasci sane rebus indignis, sed flecti citò: (habet in Theodosio JOHANNIS GEORGI encomium) Unde modica dilatione emolliebantur aliquando severa præcepta.* Habuitque à Naturæ munere, quod Augustus à Philosophiæ Doctore didicerat: Qui cum audivisset eum facile commoveri; ne asperum aliquid statueret, monuit, ut, ubi irasci coepisset, quatuor atque viginti Græcas literas memoriâ recenseret: ut illa concitatio, quæ momentaneæ est, mente alio traductâ parvi temporis interjectis languesceret.

Neminem latet, in radenda & maceranda hac unâ Theodosii veterucâ potissimum occupatâ fuisse Ambrosii sollicitudinem. *Dilexi inquit, Virum, qui magis arguentem, quàm adulantem probaret. Stravit omne, quo utebatur Insigne regium: deflevit in Ecclesia peccatum suum, quod ei aliorum fraude obrepserat: (cui geminum JOHANNI GEORGIO, Deo sit laus, non surrepsit) Gemitu & lacrymis oravit veniam. Si magnum est, misericordem aut fidelem quemcunque hominem invenire; quanto magis Imperatorem, quem potestas ad ulciscendum impellat, sed revertet hunc ab ultione moderatio? Beneficium se putabat accepisse Augustæ memoriæ JOHANNES GEORGIUS, cum rogabatur ignoscere: Et tunc propior erat veniæ, cum fuisset commotio major Iracundiæ.*

Vide p. 174. seqq.

Pertinaci studio, admirandâ atque etiam stupendâ patientiâ cavisse B. PRINCIPEM JOHANNEM GEORGIUM, Ne Casarem suum temerè irritaret, non uno loco recenset CARAFFA

Cardi

Cardinalis, tunc in Germaniam missus Legatus. At postquam Principi de vita & Majestate Imperatoris præclare, si quisquam alius, merito, non licebat esse quieto, etiam intra conchylia sua se abdenti; ostendit videlicet, etiam nostra tela cuspides habere: neque admisit delenifica Hispanorum blandimenta, neque etiam Legatum Regis, cui à PARADISO nomē erat, denuò ista, quæ paullo ante SIRENES cantillabant, & ampliora offerentem, Donec fatis suis functo Belli socio, incomparabili Rege GUSTAVO ADOLPHO, æquas Pacis, vel longarum potius Induciarum conditiones acceptare se posse crederet, communemque nostram Patriam Germaniam, interea & currentibus Induciis, domestico robore in libertatem pristinam asserere se posse speraret. Quæ actio quanquam Extraneo militi ad palatum non esset, à nonnullis etiam Indoctis Rabulis & Blateronibus traduceretur, tanquam adversa confœderationi cum Solo Rege GUSTAVO initæ; Dixerunt tamen causam pro innocentia PRINCIPIS, Eidem SERENISSIMO REGI recens & superiore anno pacta conventa cum Illustrissimo Duce Pomeraniæ BOGISLAVO; aliaq; haut ita pridem sancita inter Majestatem suam & Magnum Ducem MOSCOVIÆ: Nec non recentissimæ, quæ inter Reginam & Regnum Sueciæ, ac Polonos ab altera parte, mox à Pragensi Pace pangebantur Induciæ. Conceptis nimirum verbis testantur, quòd non solum afficiant *notitiam & consensum Successorum* in rem ab Antecessoribus suis gestam: verum etiam *Obligent Successores* ad continuandas patetorum leges, extincto alterutro contrahentium.

Deniq; , cum *in fine hominis, ex verbo Sapientis, fiat denudatio Operis* Ejus, & *omnis oris* (ex Arabum proverbio) *suspendatur è Calcaneo suo*, & ut hætenus à nobis dicta in compendiū redigamus: Exseruit Magnanimus Princeps ultimum *Magnanimitatis* suæ conatum in Hostem ultimum, qui MORS est, & præmissas Ejus phalanges: quæ prælusoriis velitationibus, longum equidem & per integrum fermè annum pulsarunt invictum pectus, non defatigarunt tamen, neque de statione sua dimovere potuerunt: quin astantibus etiam luctæ Spectatoribus accenderentur animi inculcato frequenti & solennissimo hoc celeusmate:

Quid angimini?

JESUM MEUM NON DESERAM.

Exseruit Pius PRINCEPS defecatæ *Pietatis* suæ Constantiam, non solum accersendo singulos Ordine FILIOS, eisq; Sacrum illud puritatis Evangelicæ depositum, ex cujus fidei Custodiâ Domus Incluta Saxonica ad invidendam sublimitatem provec̃ta est, paternè ac graviter commendando; sed tabulis etiam Testamentariis custodiam istam Lege tam sancta communiit, quam sine

Vide Tract.
Chur Sachsens
Danckbarkeit
gegen Schwe-
den/ Ann. 1637.
editum.

An. M.DC. XXX.
d. 18. Julii.

d. XI. Julii
M DC XXXV.
apud Piascium
fol. 573.

Epilogus.
Sir. XI.
Erpen. Cent. II.
n. 20.

*Magnanimitatis
ultimus conatus.*

Pietatis.

Vc 3570 R

Orat. in funus
Theodosii.

everfione statûs fui evertere nemo audeat. *Dilexi virum, qui cum jam corpore solveretur, magis de statu Ecclesiarum, quam de suis periculis angebatur,* perorabat de Theodosio suo *Ambrosius*: Quantâ dilectione nobis prosequendus sit Beatissimus PRINCEPS JOHANNES GEORGIUS PRIMUS, ob sollicitudinem pro statu Ecclesiarum in cælum secum susceptam: tunc demùm intelligetis, Auditores, quum Testamentariæ Tabulæ ad plurimum notitiam proferentur.

Prudentia.

Exseruit prudentiæ suæ lucidissimos radios PRUDENS & Lethi memor PRINCEPS, non solum supremâ & signatâ commonefactione FILIORUM, de *Micipsæ* Numidarum Regis hieroglyphico; sed testamentario quoq; sacramento addito, constrinxit & compegit fascem ipsum, ne dissilire invicem virgulta possint: Nec opus fore timeamus, ut accersatur Roma *Metellus*, qui *Atherbali* aut *Hiempsali* subveniat.

Salustius de bello jugurthino.

Comitatis & benevolentia.

Exseruit tandem benevolentia & beneficentia innatum calorem Blandus PATER, CONCORS MARITUS, BONUS PRINCEPS, imminente jam migrationis horâ, quid dicam horâ? labente jam penultimâ Clepsydræ guttâ, demulcendo astantis ad lectum fidissimæ Conjugis, & per quinquaginta propè annos vitæ fortunarumq; sociæ manus, aures, animumq; ipsum: instillatis secreto iis sermonibus, quos non infudentis quidem, Recipientis tamen vultus facile prodebat. Primogenito autem Hæredi Rempublicam commendabat, ut & legata dimitteret, & fidei commissa signaret.

Supra in libro, de Magistratu seculari.

Ambrosius in fun. Theodosii.

Sic partitus est (ex B. LUTHERI Instituto) BEATUS PRINCEPS sollicitudinem suâ in quatuor Orbis partes. Sic recessit à NOBIS tantus Imperator, summis quibusq; Principibus æquiparandus. Sed nō Totus recessit: Reliquit enim nobis Liberos suos, in quibus Eum debemus agnoscere: in quibus Eū & cernimus & tenemus. Solvite FILIIS Eius, quod debetis Patri. Plus debetis defuncto, quam debuistis viventi! Nam & turbatam Rembl. pacatam vobis reddidit: & de suo refarcivit, quod belli calamitas destruxerat; & tranquillitati Vestræ prospexit, tantâ moderatione Familiam herciscundo, quantam nec optare temerè, nec per Imperii leges expectare poteratis. *Speramus autem, quod & Liberis suis & Nobis apud Christum præsul assistat JOHANNES GEORGIUS, ut propitius sit Dominus rebus humanis!*

Preces Ambrosii l. d.

Sed Tu Solus, DOMINE, Invocandus, Tu rogandus es: ut Eum in FILIIS representantes. Tu, Domine, custodiens Adultos & parvulos, in hac humilitate salvos facito sperantes in Te! Da requiem perfectam servo Tuo JOHANNI GEORGIO, requiem, quam præparasti Sanctis Tuis. Illo convertatur anima Eius unde descendit: Ubi mortis aculeum sentire non possit: ubi persentiat, mortem hanc non Hominis finem esse, sed culpæ. Quod enim mortuus est, peccato mortuus est, ut jam peccato locus esse non possit. Resurget autem, ut perfectior renovato munere vita reparetur. Dilexi Virum, & ideo persequar Eum usq; ad regionem Vivorum: nec deseram, donec precibus inducam, quo promissio vocat, In Montem Domini sanctum, ubi perennis vita, ubi corruptela nulla contagio, nullus gemitus, nullus dolor, nulla consortia mortuorum: Verâ regio viventium! ubi mortale hoc induet incorruptionem. Magna requies, quæ votum impleat diligentis, pulcherrima promissio, quæ manucapionem expectat confidentis! Nec Tua, JOHANNES GEORGI, in hanc Remp., in hanc Universitatem Scholasticam, in Nos collata merita, ullo unquam tempore conticescent aut obliterabuntur.

F. I. N. I. S.

corpore
at de
lus fit
icitu-
mum
noti-

emor
RUM,
quoq;
ffilire
Roma

andus
tionis
emul-
propè
stilla-
tis ta-
licam
et.

udinem
busq;
os suos,
S Ejus;
patam
alami-
tione
erii le-
adChri-
manis!
presen-
ito spe-
n, quam
sculeum
Quod
get au-
ar Eum
at, In
emitus,
c induet
romissio,
DRGI,
llata

ULB Halle 3
004 810 457

UD 77

h. 2175

Vc
3570

IDEA
BONI PRINCIPIS.
expressa
IN

SERENISSIMO PRIN-
JOHANNES GEORGII
DUCIS SAXONIAE, CLIVIAE
ET MONTIUM, IMPERII ARCHIEPISCOPI
CHIMARSCHALCI COLLEGIO
SENIORIS. LANDGRAVIIS MISNIAE,
SUPERIORIS ET VII MAGISTRI
DEBURGO A-
ER
POSTRI
A
POSTO
ET
RE
Die fun
ROGATU
JOHANNES ANNUM
THEOL. D
NSEM.

LIPSIÆ,
Typis & Impensis JOHANNIS VVITTIQAU.

